

CULTUUR

30 JANUARI 2016 ELSEVIER

Mata Hari (ballerina Anna Tsygankova) kreeg elf verschillende looks

Zelle (Tsygankova) met Rudolph (Casey Herd). Haar man bleek een bruit

De Friese Lady Gaga

DANS / Het Nationale Ballet presenteert het leven van Mata Hari als avondvullende voorstelling, die focust op de vele metamorfoses van de beruchte diva.

Irene Start

Het is druk in de studio van Nationale Opera & Ballet in Amsterdam. Twee rijen mannelijke dansers staan met geweren in hun hand. Ze stellen de Franse militairen voor die de exotische danseres en vermeend dubbelspionne Mata Hari in 1917 fusilleerden. Het gaat nog wat onwennig, artistiek directeur Ted Brandsen laat ze de scène keer op keer herhalen. Eerste soliste Anna Tsygankova (36), die de rol van

Mata Hari vertolkt, speelt geduldig mee en laat zich steeds voor dood neervallen op de grond.

Het nieuwe avondvullende ballet gaat op 6 februari in première. De 1,5 miljoen euro kostende productie is zo omvangrijk dat zij alleen in Amsterdam te zien is, tot en met 26 februari.

De wens om een dansstuk te maken over Margaretha Geertruida Zelle (1876-1917), zoals de uit Leeuwarden afkomstige courtisane echt heette, bestond al veel langer bij het gezelschap. Maar de

productie is complex: het gaat niet alleen om nieuwe passen, maar ook om nieuwe muziek door de Britse componist Tarik O'Regan, 315 handgemaakte kostuums en een enorm decor dat een treinstation voorstelt.

Zo vaak kan het gezelschap, dat afwisselend romantische klassiekers en eigentijdse balletten danst, zich dit niet veroorloven. De recentste eigen producties waren *Coppélia* (2008), *Cinderella* (2012) en *The Tempest* (2014). Het Nationale Ballet wil niet voor

niets dat *Mata Hari* 'zeker tien jaar meegaat'.

Ted Brandsen koos ervoor om Zelles avontuurlijke leven in twee bedrijven te verbeelden. We zien haar jeugd, haar ongelukkige huwelijk met een bruit, en haar coming-out als exotische danseres in Parijs, met toegang tot vele hooggeplaatste minnaars.

Zelfs in het felle studioliicht is al veel van het drama voelbaar dat Brandsen erin wil leggen. *Mata Hari* is geen historische reconstructie, maar een verhaal over

**Ted Brandsen is motor
 achter *Mata Hari*-ballet**

Alim Keffir

**FACTS & FIGURES
 MATA HARI**

- > 60 dansers
- > 8 kinderen
- > 76 orkestleden
- > 1 dirigent
- > 315 kostuums
- > 80 ontwerpen
- > € 55.000 aan crowdfunding voor kostuums *Mata Hari*
- > ± 1.800 meter stof
- > ± 200 paar spitzes
- > 10 kostuumateliers in 3 landen hebben eraan meegewerkt
- > ± 1.600 uur kostuumatelier
- > Totale kosten: € 1.500.000

Francis Noël Cherpin

Ontwerp voor 'oosters dansgewaad'

een diva die speelde met verschillende identiteiten. Het is tegelijk een verhaal over de belle époque, de periode waarin artistiek veel veranderde. Ook in dans, waar ineens Isadora Duncan (1877-1927) opkomt, die het losjes dansen in doorzichtige gewaden verkoos boven het formele ballet.

'Mata Hari was de Lady Gaga, de Madonna van haar tijd,' zegt Janine Brogt (69), die het libretto van de voorstelling schreef. 'Ze zorgde ervoor dat ze altijd in het middelpunt stond en vertelde iedereen een ander verhaal over zichzelf. Ze was een van de eersten die zo haar imago vormgaf.'

Dat idee klinkt ook door in de kostuums: de ballerina die de hoofdrol danst, moet zich elf keer verkleden, als bij een popconcert. 'Best pittig,' geeft kostuumontwerper François Cherpin (47) toe.

'Maar zo zie je wel goed dat ze allerlei verschillende identiteiten aanneemt.' Zijn ontwerpen zijn geïnspireerd op de belle époque, maar geen letterlijke kopieën. Hij staat zichzelf dichterlijke vrijheden toe, in lijn met die in het ballet.

Ballerina Anna Tsygankova wil niet alleen de mysterieuze kant van Mata Hari benadrukken, maar ook haar niet aflatende zoektocht naar liefde. 'Ik zie haar als iemand op zoek naar iets wat groter is in het leven.' Het ballet is gemaakt op Tsygankova. 'Een eer, zeker omdat Ted open staat voor mijn suggesties. Maar elke danseres zal er straks haar eigen interpretatie aan geven. Zo gaat het al eeuwenlang met *Giselle* en *Het Zwanenmeer*: de passen liggen vast, maar elke ballerina probeert toch zich de rol toe te eigenen.'

Een volgende repetitie begint. De spanning is voelbaar, want voor het eerst worden alle scènes aan elkaar 'geplakt'. Het is ook de eerste keer dat de artistieke staf het geheel bij elkaar ziet. Vanaf nu zullen er geen grote veranderingen meer mogelijk zijn, en is het vooral schaven en polijsten.

Van de ene wervelende scène vallen we in de andere, theatrale momenten en pure dans wisselen elkaar af. Zoals het een ballet van Brandsen betaamt, staat het podium straks vol dansers. 'Uiteindelijk moet het publiek overdonderd worden door het spektakel,' zegt Cherpin. 'We vertellen een verhaal, maar maken er zeker ook een show van.'

E

